

Beschreibung der Hs.: G. Kallen, Die handschriftliche Überlieferung der Concordantia catholica des Nikolaus von Kues (Cusanusstudien 8), = Sitzungsberichte Heidelberg, phil.-hist. Kl., 1963 H. 2, 21-29 (fehlerhaft).

A V 13

1r-94v [Nicolaus de Cusa, Tractatus de concordantia catholica, liber 1 - 2 cap.16]

Inc.: Exposcunt agitata Sacri huius Basiliensis Concilii Que forte nouitate quadam facile ...

Expl.: ... exigere possunt a Concilio. Et hec sufficient pro ista materia etc.

Druck: Opera 14 ed. G.Kallen, Leipzig 1939-Hamburg 1968

(vorliegende Hs. benützt). *Acta Cusana ed. E. Menthen u. H. Hallauer 1,1, Hamburg 1976, 130 Nr. 202a.*

95r-143v [Thomas Ebendorfer de Haselbach, Tractatus pro auctoritate conciliorum generalium supra pontificem, 1434 (frgm.)]

Inc.: Qvis dabit capiti meo aquarum fluenta et oculis meis lacrimarum irrigium (cf. Jer. 9,1) ut prophetico vtar eloquio ...

Expl.: ... Item Concilium Calcedonense intromisit se et iudicauit de primatia inter ecclesiasticas /

- Lhotsky Nr.146.

144r-181r [Petrus de Monte, De summi pontificis, generalis concilii et imperialis maiestatis origine et potestate, 1433]

Inc.: SEpe numero inter doctissimos viros de summorum pontificum et generalium Conciliorum potestate certatum est ...

Expl.: ... Qui viuuit et regnat in infinita secula Amen.

- s. Piero da Monte, seine Briefsammlung ed. J.Haller (Bibliothek des deutschen historischen Instituts in Rom 19), Rom 1941,

182r-189r Iohannes de Casanova OP, epistula exhortativa ad Eugenium IV papam, 1432

"Sanctissimo ac beatissimo patri et domino domino Eugenio ... secundum Apostoli doctrinam 1^a Cor. 13 caritas paciens est ..." - Kaeppli, *Scriptores 2*, 396f. Nr.2242.

189v-193r Iohannes de Casanova OP, de potestate papae et concilii, 1432

"Questio est Vtrum papa subsit iudicio Concilij generalis Et supponitur quod ipsum concilium sit legitime congregatum. Arguitur primo quod non quia pape subest ... - ... ad communem statum ..." - Kaeppli, *Scriptores 2*, 397 Nr.2244 (dem Raphael de Pornaxio OP zugewiesen); J. Perarnau, Raphael de Pornaxio, Joan de Casanova o Julià Tallada?, in: *Gesammelte Aufsätze zur Kulturgeschichte Spaniens 29*, Münster 1978, 457-481.

193r-196v [Iohannes Gerson, Declaratio veritatum quae credendae sunt de necessitate salutis, 1416]

Inc.: Declaracio compendiosa que veritates sint de necessitate salutis credende que de sola probabilitate tenende que de pietate fidei reputande Et que sint impertinentes iudicande

x. ~~1001 zwei Traktate (= 189r u. 189v); vgl. Kaeppli, *Scriptores 2*, 397 Nr. 2244 (unricht!).~~

Et hoc sub distinctione uel gradu sextuplici que ad quaternarium reducitur // Primus gradus veritatum credendarum est canon tocius scripture sacre ...

Expl.: ... uel debeat rationabiliter negari quamuis non sit de fide etc.

- Druck: Oeuvres complètes ed. P. Glorieux, Bd. 6, Paris 1965, S. 181-189 Nr. 280.

196v-203v [Thomas de Virago, Tractatus de auctoritate papae et conciliorum]

Inc.: Tractatus domini Thome de Virago aduocati consistorialis // [C] Arissimi fratres et socii Requisite a me ...

Expl.: ... ac cuiuslibet me melius sencientis deo gracias.

- s. A II 34, 146r.

204r-211v [Tractatus de conciliis]

Inc.: si est tibi intellectus responde Sin autem manus tua sit super os tuum ne capiaris in verbo indisciplinato ...

Expl.: ... et ibi glossa et lxiii d. Adrianus.

213r-226r [Iohannes patriarcha Antiochenus, De controversia potestatum summorum pontificum et conciliorum]

Inc.: Sacrosancte Generali Synodo Basiliensi in spiritu sancto legitime congregata vniuersalem ecclesiam representanti vester deuotus humilis Iohannes patriarcha Anthiochenus se ipsum ad vestrorum deuotissimorum operum efficacem continuationem cum omni deuotione Reuerencia et honore obsequialem // Quia nonnulli os suum apperientes ...

Expl.: ... obedire tenetur.

- s. A II 25, 139r.

227r-240v [Iohannes de Podio, Tractatus de concilii generalis ac summi pontificis potestate, (frgm.)]

Inc.: reuere[n]dissimo in christo patri et domino domino Alfonso Sacrosancte Romane ecclesie dyacono Cardinali Sancti eustachii frater Iohannes de podio ordinis predicatorum et inquisitor tholosanus ...

Expl.: ... Cui successit Salomon eius filius qui / Iohannes Parisiensis Auidort OP, de potestate regia et papali

243r-267r [Tractatus de sacerdotio et regno]

Inc.: [I]nterdum contingit quod vitare uolens errorem aliquem dilabitur ^[in] errorem contrarium ...

Expl. (266v): ... que mutabilis est sine qua papa non esset papa //

Explicit tractatus de sacerdocio et regno.

- Am Schluss zwei Nachträge zum Text von der Hand des Johannes de Ragusa.

Kaeppli, Scriptores 2, 522 Nr. 2578 (diese Hs. genannt).

- Kaeppli, Scriptores 2, 528f. Nr. 2605 (diese Hs. genannt).

270r-274v [Iohannes Gerson, De auferibilitate sponsi ab ecclesia]

Inc.: Venient autem dies cum auferetur ab eis sponsus (Marc.2,20).

Circa quem textum pro materia nunc currente ...

Expl.: ... qui est benedictus in secula Amen.

- Druck: Oeuvres complètes ed.P.Glorieux, Bd.3, Paris 1962,
S.294-313 Nr.102.

275r [Auctoritates de iure concilii Constantiensis papam a fuga revocandi ac sine eo concilium pertexendi, ab universitate Parisiensi determinatae]

Inc.: Attentis terminis in quibus nunc sumus Anno domini M^o cccc^o xv, xxv Marcii ponuntur propositiones que sequuntur // Auctoritas huius sacri concilii constanciensis tanta est quod querens ...

Expl.: ... pro salute sui gregis etc.

- Druck: Mansi 28,21 (kürzer).

276r-286v [Petrus de Alliaco, Tractatus de ecclesiae, concilii generalis, Romani pontificis et cardinalium auctoritate]

Inc.: in christi nomine amen // cRisti nomine inuocato cui data est ipso teste omnis potestas ...

Expl.: ... qui contra premissa apponere uoluerit responsum etc. datum et pronuntiatum constantie in concilio generali anno domini m^o cccc^o xvi^o die prima mensis octobris in ecclesia sancti pauli etc. amen // Explicit tractatus de ecclesiastica potestate editus per dominum cardinalem cameracensem, et per me fratrem Io. de ragusio transcriptus pro parte senis et finitus Basilee in conciliis generalibus 1431 in uigilia sancti mathei apostoli et euangeliste ad laudem omnipotentis dei amen.

- Druck: Johannes Gerson, Opera ed.E.du Pin 2, Antwerpen 1706,
S.925-960.

288r-298r [Franciscus Zabarella, Tractatus de modis tollendi schisma, 1408]

Inc.: Tractatus de modis sopiendi scisma quod est vel fuit in dei Ecclesia Editus per dominum cardinalem florentinum de quo S in c licet de Eleccione fit mencio frequenter et est talis // Vnitatem Ecclesie firmiter tenere et vindicare debemus omnes catholici ...

Expl.: ... et tandem in celo eternaliter in secula seculorum Amen. Anno domini 1408 mense Nouembris // Explicit tractatus de modo tollendi scisma francisci de zaberella vtriusque doctoris eximii Apostolice sedis cardinalis predigni quem ipse idem

H. Heimpel, Studien zur Kirchen- und Reichsreform
des 15. Jahrhunderts (Sitzungsberichte der Heidelberger
Akademie der Wissenschaften, phil.-hist. Kl. 1974 Nr.1),
31-48.

cardinalis ponit in lectura sua decretalium in c licet de
Electione.

- Druck: ed. Lucas Schroteisen, s.l. 1608.

299r-301v <Anfang des selben Traktats>

303r-318v [Hervaeus Natalis, Tractatus de potestate ecclesiastica
et papali, c.1319 (frgm.)]

Inc.: Incipit tractatus de potestate pape seu de potestate
ecclesiastice iurisdictionis editus a fratre herueo britone
magistro in theologia ordinis predicatorum // Apostolus ad
Romanos x^o loquens de iudeis dicit quod ignorantes Dei iusticiam ...

Expl.: ... ammoueri per plures sed per papam /

- s. P. Glorieux, Maîtres en théologie 1, S.205 Nr.ag; English
historical revue 49, 1934, S.220 Anm.1.

319r-346r [Paulus, ^{Wladimir,} Speculum aureum de titulis beneficiorum, 1404]

Inc.: ~~RE~~uerendissimis in christo patribus et dominis ... paulus
minimus et vltimus inter veros discipulos christi ihesu
planctum pro affectu et dolorem // heu corde anxius qua voce
ipse intonare debeam et quis scribendi stilus ...

Expl.: ... audax manus ad calamum supra vires scribentis ar-
ripuit negocium Anno currente Natiuitatis eiusdem Millesimo
Quadringsesimo quarto Et eodem domino tunc dirigente sic com-
pleuit consulens toto desiderio ad obuiandum malis vniuersis pro
ecclesie [reformacione] Concilium generale (cod.: -o generali)
[celebrari] // Explicit speculum aureum de Tytulis beneficiorum
ecclesiasticorum.

- Druck: Antilogia papae ed. W. Wyssenburg, Basel 1955, S.252-
461 (nicht aus dieser Hs.); M. Goldast, Monarchia 2, S.1527-1558
(hier nicht vorhanden). Als Verfasser werden meist Matthäus de
Cracovia oder Albertus Engelschalk genannt, nachdem Paulus Anglicus
offenbar ausgeschieden ist; s. Franz Franke, Matthäus von Krakau,
Diss. Greifswald 1910, S.79ff.

346v-361v [Nicolaus de Lyra, Quaestio de adventu Christi, editio prima]

Inc.: Queritur vtrum ex scripturis receptis a Iudeis possit probari
efficaciter ...

Expl.: ... et plures iam baptizati ut canes ad vomitum reuer-
tuntur. Et sic est finis huius questionis // Hic terminatur
questio de Iudeis.

- s. B V 26, 7lra.

362r-403v [Benonis aliorumque cardinalium schismaticorum contra Gregorium VII et Urbanum II scripta]

Inc.: Incipiunt Gesta Romane ecclesie contra hyldebrandum // rEuerendissime matri Sancte romane ecclesie deuotus filius eius et humilis seruus Beno cardinalium archipresbiter. Cum de omnibus romane ecclesie cardinalibus fere solus ewsebius ...

Expl.: ... abire de domo t[heoderici] et asscendere amicos etc. etc.

- Note zum Titel: "qui fuit papa dictus gregorius septimus".

- Druck: MGH Libelli de lite 2, Hannover 1892, S.369-422. Vgl. M.Steinmann, Eine neue Handschrift der "Gesta Romanae ecclesiae contra Hildebrandum", in: Deutsches Archiv für Erforschung des Mittelalters 27, Köln 1971, S.200-202.

411r-v [Ambrosius Mediolanensis, Epistula 56 ad Theophilum]

Inc.: Ambrosius theophilo et est epistola 71 libro x^o//

[N]On habet quod urgeat euagrius ...

Expl.: ... adipiscamur.

- Druck: PL 16,2, 1220-1222.

411v-412r [Epistula de causa Bonosi]

Inc.: Sequitur secunda epistola et est in ordine 72 / dE bonoso direxit episcopo ...

Expl.: ... expectamus sentencie etc.

- Druck: PL 16,2, 1222-1224.

412r-416r [Ambrosius Mediolanensis, Epistula 40]

Inc.: Sequitur 3^a epistola et est 76 in ordine etc. // Ambrosius episcopus clementissimo principi ac beatissimo imperatori theodosio augusto etc. exercitus semper iugibus ...

Expl.: ... audires in ecclesia.

- Druck: PL 16,2, 1148-1160.

416r-417v [Ambrosius Mediolanensis, Epistula 21]

Inc.: dAlmaticus me tribunus ...

Expl.: ... augusto valentiniano etc.

- Druck: PL 16,2, 1045-1049.

417v-418r, 421r-v [Epistula secundi concilii Carthaginensis ad Bonifatium papam, 26. Mai 419]

Inc.: [D]omino beatissimo ac honorabili fratri bonifacio aurelius valentinus ... Quoniam domino placuit ut de hiis que nobiscum egerunt ...

Expl.: ... marinus, et ceteri episcopi cccvii subscripserunt.

- Druck: Eccelsiae occidentalis monumenta iuris antiquissima ad.C.H.Turner, Bd.1, Oxford 1899ff., S.596-608.

418v-419v [Epistola concilii cuiusdam Carthaginensis ad Caelestinum papam, c.425/6]

Inc.: dOmino dilectissimo et honorabili patri caelestino Aurelius palestinus Anthonius tittus seruus dei ... Optaremus si quemadmodum sanctitas tua ...

Expl.: ... custodiat domine frater.

- Druck: ebd.S.614-622.

419v-421r [Actio prima secundi concilii Carthaginensis, 25. Mai 419]

Inc.: Concilium cartagine africe gestum era[t] ccccxvii ab episcopis cccvii // IN hoc concilio actum est ut nicenum concilium ...

Inc.(420r): Post consulatum gloriosissimorum imperatorum honorii duodecim et theodosii viij augustorum ...

Expl.: ... quos anathematizat catholica et apostolica ecclesia.

- Druck (ohne die Einleitung): ebd.S.566-583.

421v-422r [Rescriptum ad secundum concilium Carthaginense Cyrilli Alexandrini episcopi]

Inc.: Incipiunt rescripta ad concilium africanum cyrilli alexandrini episcopi ubi autentica ... // dominis honorabilibus ... Scripta venerationis vestre multam habentia querimoniam ...

Expl.: ... quod optamus karissimi fratres.

- Druck: ebd.S.609-611.

422r: [Rescriptum ad secundum concilium Carthaginense Attici Constantinopolitani episcopi]

Inc.: Incipit epistola attici episcopi constantinopolitani ad eosdem // dominis sanctis merito beatissimis ... Per filium nostrum marcellum subdiaconum vestrum ...

Expl.: ... quod optamus sanctissimi fratres.

- Druck: ebd.S.611-613.

422r_423v [Symbolum et canones concilii Nicaeni secundum interpretationem Attici]

Inc.: Incipiunt exemplaria concilii niceni directa sub die vi kalendas decembris post consulatum gloriosissimorum imperatorum honorii xii et theodosii viij augustorum bonifacio urbis rome episcopo // [C]redimus in vnum deum patrem ...

Expl.: ... hec ecclesiastica statuta necessario credidimus inserenda.

- Druck: ebd.S.105-142.

Aufbau: I: 1-94; II: 95-143a; III: 144-181; IV: 182-212; V: 213-226; VI: 227-242; VII: 243-266; VIII: 267-275; IX: 276-287; X: 288-298.302; Xa: 299-301; XI: 303-318; XII: 319-361; XIII: 362-409; XIV: 410-423.

Prov.: Johannes de Ragusio (mit Conspectus, vielen Korrekturen und Glossen von seiner Hand); Predigerkonvent Basel.